

FODOK

Hét blad voor ouders, familie en vrienden van dove kinderen - met of zonder CI

FORUM

IN DIT NUMMER

Passend Onderwijs start in 2014
Wat hebben dove jongeren nodig om werk te vinden en te houden?
Een terugblik op Wereld Doven Dag
Kwaliteit van woonvoorzieningen voor MG-doven
Handige hulpmiddelen op school

IN DIT NUMMER

Thema Onderwijs

3 Passend Onderwijs start in 2014

6 Nico van Es kijkt terug op 32 jaar FODOK

Thema Werk & Zelfstandigheid

7 Grow2work: groeien naar de arbeidsmarkt

10 In 10 punten

Samenwerkende belangenorganisaties

13 Column Dick de Bruijn

EUDY Children Camp 2013

Thema Jongeren

14 Wereld Doven Dag Gebarenfestival 2013

16 INFODOK FODOKnieuws

18 Beter toegankelijke telecommunicatie

20 Wilt u de FODOK financieel steunen?

Thema Zorg

22 Wat is kwaliteit? Dit vinden ouders!

Thema Handige Hulpmiddelen

24 Op school en in de klas

26 INFOLIO Goed om te weten

28 FOTOFOCUS

Redactioneel

Samen sterk

Precies een jaar geleden kondigde ik op deze plek aan dat de eerste voorzichtige stappen op weg naar federatievorming werden gezet. Er is in de loop van dit jaar heel veel gebeurd, maar de federatie is er niet gekomen. Het bleek voor een aantal organisaties nu nog een brug te ver om met z'n zevenen verder te gaan. Dat wil niet zeggen dat we weer helemaal terug zijn bij 'af'. Er wordt op praktisch vlak nog steeds veel samengewerkt. En in kleiner verband wordt gezocht naar manieren om wel tot een federatievorming te komen. Ooit moet het gaan lukken!

Ondertussen blijven we de belangen behartigen van dove kinderen en hun ouders. Door met de onderwijs- en zorgaanbieders en bij de ministeries van VWS en OCW in gesprek te blijven en de vinger aan de pols te houden. Door een Manifest aan de Tweede Kamer te ondertekenen. En door hard te trekken aan een betere positie van dove jongeren op de arbeidsmarkt. Maar ouders van dove kinderen nemen ook zelf initiatieven. Zo hoorden we van de actie van Arie en Samantha Verkaik (ouders van Kjell) uit Rotterdam, die zich beklagden over een reclamespot voor zachte lenzen. Daarin zegt iemand tegen een ander: 'Ben je doof of zo?' Als gevolg van hun actie is de reclamespot aangepast. En ook op de achterkant van deze FODOKFORUM kunt u lezen over iemand die het heft in eigen hand neemt. Laten we allemaal in onze eigen omgeving aandacht blijven vragen voor doofheid en slechthorendheid. Samen staan we sterk!

Map van der Wilden

Dit vindt de FODOK!

PASSEND ONDERWIJS START IN 2014

Vanaf 2014 krijgen we te maken met Passend Onderwijs. Dit heeft gevolgen voor de inrichting van het onderwijs aan dove kinderen. De FODOK behartigt de belangen van deze kinderen en hun ouders. De FODOK vindt dat Passend Onderwijs echt passend moet zijn voor dove leerlingen.

Passend Onderwijs voor dove kinderen: licht, medium of intensief?

Dove en slechthorende leerlingen gaan nu naar het speciaal onderwijs of naar een reguliere school met Ambulante Begeleiding. In 2014 zullen er drie mogelijkheden (onderwijsarrangementen) zijn: licht, medium of intensief. Een Commissie van Onderzoek zal bepalen welk onderwijsarrangement een kind krijgt. De keuze is afhankelijk van de hoeveelheid extra ondersteuning die een leerling nodig heeft.

- Bij een *licht onderwijsarrangement* is de leerling ingeschreven bij het regulier onderwijs en ontvangt hij of zij een vorm van ambulante ondersteuning.
- Ook bij het *medium onderwijsarrangement* is het kind ingeschreven bij het regulier onderwijs. Maar volgt dan bijvoorbeeld voor een deel reguliere lessen en voor een deel lessen met extra ondersteuning, mogelijk samen met een kleine groep dove en slechthorende leerlingen.
- Bij het *intensieve onderwijsarrangement* is de leerling ingeschreven bij een instelling voor speciaal onderwijs en volgt hij of zij de lessen in een speciale onderwijssetting.

Wat is de kijk van de FODOK op Passend Onderwijs?

De FODOK vindt dat Passend Onderwijs echt passend moet zijn voor dove leerlingen. Goede communicatie is essentieel voor de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Omdat voor dove kinderen, met of zonder CI, toegankelijke communicatie niet vanzelfsprekend is, vragen de volgende punten extra aandacht bij de invoering van Passend Onderwijs.

1. Behoud Nederlandse Gebarentaal en Dovencultuur

Veel dove kinderen (met of zonder CI) krijgen niet alles mee in gesproken taal. Vooral wanneer er veel achtergrondlawaai is, of tijdens groepsgesprekken, missen ze veel.

Gebarentaal biedt deze kinderen niet alleen drempelloze communicatie, maar hoort vaak, net als de Dovencultuur, bij hun identiteit. Een goed aanbod in de Nederlandse Gebarentaal (NGT) is van groot belang voor hun ontwikkeling.

De FODOK is van mening dat:

- de Nederlandse Gebarentaal en de Dovencultuur beschikbaar en toegankelijk moeten blijven voor dove kinderen;
- dove professionals heel belangrijk zijn als rolmodel én als taalmodel voor dove kinderen. Zij moeten daarom vaker worden ingezet op school, in de zorg en in de voor- en buitenschoolse opvang;

- waar dove leerlingen een gebaren- of een schrijftolk nodig hebben, moet dat mogelijk zijn. Tolken moeten flexibel en efficiënt kunnen worden ingezet. De school- of pakketkeuze van leerlingen moet niet beïnvloed worden door de beschikbaarheid van tolken.

2. **Voldoende schaalgrootte voor behoud 'dovenexpertise' bij professionals**

Als er minder scholen voor speciaal onderwijs komen (wat de verwachting is) en dove leerlingen 'meer uitzvermen', dan zal het moeilijker zijn om kennis over doofheid te behouden en verder te ontwikkelen. Terwijl die deskundigheid juist extra nodig is op de reguliere scholen, waar dove leerlingen onderwijs volgen. Om die reden hebben de Cluster 2-instellingen de krachten landelijk gebundeld.

De FODOK is van mening dat de specifieke expertise voldoende beschikbaar moet zijn voor alle professionals die met dove leerlingen werken. Om de dovenexpertise te behouden en verder te ontwikkelen, is het belangrijk dat professionals blijvend geschoold worden én met relatief veel dove kinderen werken.

Voor de dove kinderen en jongeren zelf is het ook belangrijk om andere dove kinderen te kennen. Vrienden met wie ze makkelijk kunnen communiceren, in een voldoende grote groep. Met minder dove kinderen in het speciaal onderwijs (SO) zal voldoende schaalgrootte onvermijdelijk leiden tot minder SO-scholen. Dit kan op zijn beurt leiden tot meer reistijd.

De FODOK vindt dat kwaliteit van het onderwijs boven de reisafstand zou moeten gaan, hoe moeilijk die afweging soms ook is. Daarnaast moet dan wel het leerlingenvervoer goed geregeld zijn.

3. **Ontmoetingsmogelijkheden voor dove kinderen**

Niet alle dove kinderen zullen groepsgewijs onderwijs kunnen volgen. Mogelijk zullen meer dove kinderen als enige dove leerling op een reguliere school zitten.

De FODOK vindt dat voor alle dove kinderen regelmatig gezamenlijke activiteiten moeten worden georganiseerd. Dove kinderen uit het regulier onderwijs moeten de mogelijkheid hebben om andere dove kinderen te ontmoeten: kinderen met vergelijkbare behoeften en ervaringen. Dat biedt hen ook de mogelijkheid om hun vaardigheid in NGT te onderhouden en contact te houden met de Dovencultuur en met dove volwassenen. Dat alles is belangrijk voor hun identiteitsontwikkeling.

Om u goed te informeren over de veranderingen die Passend Onderwijs met zich zal meebrengen, organiseert de FODOK op 22 maart 2014 een themadag Passend Onderwijs. Zie ook p. 16.

Deze visie op Passend Onderwijs is ook opgenomen in een aparte folder die de FODOK recent uitbracht. Deze folders zijn bij de FODOK te bestellen: info@fodok.nl. U betaalt alleen de verzendkosten.

STEUN HET WERK VAN DE FODOK!

Deze uitgangspunten zijn samen met ouders van dove kinderen geformuleerd. De wens van ouders en het belang van het dove kind staan daarbij centraal. Graag horen we uw mening en uw ervaringen! We zijn erg blij met u als lid of donateur, zo steunt u ons werk en kunnen wij blijven doen wat we willen én moeten doen: de belangen van dove kinderen en hun ouders behartigen, in onderwijs en zorg, op het gebied van werk en bij politici en beleidsmakers! We kunnen altijd meer leden en donateurs gebruiken: zegt het voort!

De FODOK werkt ook als het gaat om Passend Onderwijs nauw samen met de FOSS (de Federatie van Ouders van Slechthorende kinderen en kinderen met Spraak-taalmoelijkheden).

Op de algemene ledenvergadering van de FODOK op 2 maart jongstleden vond binnen de FODOK een aardverschuiving plaats: na 32 jaar, waarvan 27 als penningmeester, nam Nico van Es afscheid van het FODOK-bestuur. Met Nico kijken we terug op die 32 jaar, waarin veel veranderde.

Steven, de dove zoon van Nico en Anneke van Es, is inmiddels 42 jaar. Toen hij werd geboren woonde de familie in Emmen. De enige geschikte school voor hem was die in Haren, maar het vervoer er naar toe was een probleem. Nico kon een baan krijgen in Hoofddorp en het gezin verhuisde naar Nieuw-Vennep. De gemeente Haarlemmermeer verzorgde vervoer naar de Ammanschool (nu Signis) in Amsterdam. Nico was nauw betrokken bij de school van Steven. Hij was lid van de Oudercommissie en de Oudervereniging. Later werd hij voorzitter van de Oudervereniging. Deze

Voormalig penningmeester Nico van Es blikt terug

VERANDERINGEN IN FODOK EN OUDERBETROKKENHEID

functie werd jaren later ook vervuld door de huidige FODOK-voorzitter, Map van der Wilden. Door zijn zitting in de Oudervereniging kwam hij in contact met Rita Bruning, toen voorzitter van de FODOK. Mede door haar werd Nico bestuurslid en later penningmeester van de FODOK.

In de loop der jaren is er veel veranderd binnen de FODOK. Door de subsidie die we uiteindelijk in 1985 ontvingen, kon betaald personeel worden aangenomen. Ook de komst van het CI veroorzaakte grote veranderingen.

Nico denkt met veel plezier terug aan de FODOK-weekenden in Bakkeveen. Deze werden samen met de Volksuniversiteit Bakkeveen georganiseerd en er was veel belangstelling voor. Er was altijd een volledig programma voor de kinderen, waardoor ouders de tijd hadden ervaringen uit te wisselen.

Ook de theaterweekenden van Jean Couprie waren een uitje voor de ouders en de kinderen. De school organiseerde ook schoolreisjes. Dit waren fijne dagen om de andere kinderen van het gezin extra aandacht te geven. Die kwamen toch vaak aandacht tekort.

Een heel belangrijke ontwikkeling binnen de FODOK is volgens Nico de leesbevordering, nog steeds noodzakelijk voor dove kinderen. Dankzij subsidie kan de FODOK op dat gebied van alles doen.

Op onderwijsgebied is ook veel gedaan: de FODOK was nauw betrokken bij de invoering van het rugzakje en heeft nooit nagelaten te benadrukken dat dove kinderen hierin speciale aandacht horen te krijgen. Ook de aandacht voor MG-doven is belangrijk. Heel wezenlijk is het PAD-leerplan, een Amerikaans project dat op initiatief van de FODOK is omgezet in het Nederlands.

Leesbevordering blijft noodzakelijk voor dove kinderen

Omdat steeds minder ouders verbonden waren aan Ouderverenigingen is op een gegeven moment de FODOK als Federatie van Ouderverenigingen veranderd in een organisatie voor individuele leden. De jaarlijkse algemene ledenvergadering is uitgegroeid tot de huidige themadag.

Vroeger was de ouderbetrokkenheid groter. Sinds de komst van het CI merk je dat deze betrokkenheid minder is. Veel ouders vinden niet dat hun kind nog echt doof is. De neergang van de Ouderverenigingen is een belangrijk signaal. Hierdoor spreken ouders minder met elkaar over allerlei relevante onderwerpen. Nico's eigen betrokkenheid is ook veranderd naarmate zijn zoon ouder werd en hij minder betrokken was bij school. Je raakt dan de contacten en het gevoel met de school kwijt. Daarom richtte hij zich de laatste jaren meer op de financiële kant.

Nico: 'Steven heeft vroeger nooit leren gebaren. Op school werd geen gebarentaal aangeboden en het was toen in de klas zelfs verboden: je moest

goed leren spreken. Nadat Steven van school was, werden wel lessen gebarentaal gegeven en werd hiervoor ook begeleiding aan ouders aangeboden. Anneke, mijn vrouw, heeft toen nog een cursus gevolgd. Maar als je kind geen gebarentaal wil gebruiken, verloor je het helaas weer. Thuis werd daarom altijd gesproken. Jammer, want daardoor is de communicatie moeilijk. In deze tijd zijn er meer mogelijkheden. Als we toen voor een CI hadden kunnen kiezen, hadden we dit zeker gedaan. Steven gebaart nu wel met anderen en heeft ook een dove vriendin.'

Aan het bestuur van de FODOK wil Nico graag meegeven, dat hij hoopt dat men alles op alles zal zetten om het contact met ouders te behouden. Jonge ouders van nu wil hij erop wijzen professionele hulp te vragen, wanneer ze het vermoeden hebben dat er meer aan de hand is dan alleen doofheid. Ook hoopt hij dat er veel aandacht blijft voor dove jongeren en werk.

Nico heeft zich meer dan 30 jaar voor de FODOK ingezet. We zijn hem daarvoor zeer erkentelijk!

Herriët van Petegem

Groeien naar de arbeidsmarkt

WAT HEBBEN DOVE JONGEREN NODIG OM WERK TE VINDEN EN TE HOUDEN?

Jongeren hebben het zwaar in hun zoektocht naar werk. De jeugdwerkloosheid is enorm en bedrijven kiezen in deze zware tijden liever voor jongeren zonder beperking dan voor jongeren met een beperking. Althans, dat is de heersende gedachte. Het is lastig om actuele cijfers te vinden. Onlangs gestelde Kamervragen bevestigen dat beeld. In Nederland weten we nagenoeg niets over de arbeidsparticipatie van doven en slechthorenden. Een slechte zaak, want hoe kun je goede begeleiding bieden als je niet weet wat en hoe groot het probleem is?

Midden in deze crisistijd is het project Grow2work van start gegaan. Een driejarig project om werkzoekende dove en slechthorende jongeren te 'empoweren' richting werk. Door ervaringen van werkende dove en slechthorende rolmodellen te gebruiken, laat Grow2work zien dat een auditieve beperking geen obstakel hoeft te zijn op de werkvloer. Met het verzamelen van positieve ervaringsverhalen, het aanbieden van leerzame trainingen en het organiseren van inspirerende workshops wil Grow2work dat werkzoekende dove en slechthorende jongeren met trots, stoutmoedigheid en de juiste 'gereedschappen' de zoektocht naar werk aangaan.

Wat werkt voor dove en slechthorende jongeren?

Uit de vele gesprekken die we hebben gevoerd met werkgevers, werknemers en werkzoekenden, kunnen we een groot aantal succesfactoren benoemen. Deze waardevolle tips willen we graag delen, want ze zijn niet alleen van belang voor de jongeren zelf, maar natuurlijk ook voor de ouders en opvoeders die deze jongeren begeleiden op hun weg naar zelfstandigheid.

Na vele gesprekken met werkgevers, werknemers en werkzoekenden willen we graag waardevolle tips delen

Veel bijbaantjes

Begin zo vroeg mogelijk met bijbaantjes. Niet iedere werksituatie is geschikt voor mensen met een auditieve beperking. Maar iedereen moet zelf ervaren wat voor hem of haar goed werkt. Het is daarom goed om al op jonge leeftijd uit te zoeken wat een prettige werkomgeving is en waarom. Martin: 'Ik hou van film kijken en ging om die reden op zoek naar een bijbaantje bij de bioscoop. Ik werd aangenomen, maar heb daar uiteindelijk maar twee maanden gewerkt. Het werken in het donker gaf veel problemen, ik kon mijn collega's totaal niet volgen.' Jorn: 'Ik wilde graag in de kroeg werken, maar iedereen raadde het me af vanwege mijn slechthorendheid. Op een gegeven moment dacht ik, ik doe het gewoon. En omdat ik heel goed heb leren lippen, is mijn slechthorendheid eerder een voordeel dan een nadeel gebleken.'

Zowel Martin als Jorn is blij met deze ervaring. Voor iedereen is het goed om zelf te ervaren wat wel en niet kan, wat je wel en niet nodig hebt om goed te functioneren. Daarnaast is het belangrijk om te leren wat van je verwacht wordt op de werkplek. Van meerdere werkgevers kregen wij terug dat veel dove jongeren nog training nodig hebben in basisvaardigheden. Denk daarbij aan afmelden als je niet kan komen, sms'en als je te laat bent en dat je aangeeft als je niet goed begrepen hebt wat ze van je vragen. Voor al deze vaardigheden geldt dat het waardevol is om op jonge leeftijd te beginnen met werken.

Veel netwerken

Vertel iedereen dat je werk zoekt. Ruim 70% van de mensen komt via via aan een baan. Zorg dus dat je jezelf laat zien, ook op internet. Maak een goed LinkedIn-profiel en let erop dat er geen rare dingen over je te vinden zijn op internet. Soms komen we mensen tegen die zo graag een betaalde baan willen, dat het ze niet uitmaakt wat het is. In werkelijkheid is dat zelden het geval. Jongeren die een willekeurige baan aanvaarden, lopen daar in de regel heel snel op stuk door het gebrek aan echte motivatie. Juist door duidelijk te vertellen wat jouw droombaan is, heb je meer kans dat mensen aan jou denken als ze zo'n soort baan voorbij zien komen.

Vaak weten jongeren nog niet zo goed wat ze willen. Ga er dan actief mee aan de slag en zoek het uit. Je kunt bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doen in de sector van jouw interesse. Roos: 'Van kinds af aan had ik al de droom om bij Greenpeace te werken. Het is niet gemakkelijk om bij zo'n soort organisatie aan de slag te gaan, dus besloot ik vrijwilligerswerk te gaan doen. En dat heeft gewerkt, want ze hebben me een jaar geleden gevraagd te solliciteren op de baan die ik nu heb!' Vraag mensen uit je netwerk of ze een goed woordje voor je willen doen. Benader sleutelfiguren een keer met de vraag of je koffie met ze mag drinken en zorg ervoor dat je dan antwoord krijgt op de voor jou belangrijke vragen. Zo creëer je voor jezelf zoveel mogelijk helderheid.

Solliciteren

Jongeren zijn onzeker of ze in hun cv moeten zetten dat ze doof of slechthorend zijn. Het advies van bijna alle deelnemers van Grow2work: Doe dat niet! Laat werkgevers een keuze maken op basis van je opleiding, ervaring en talenten. Als je uitgenodigd wordt voor een gesprek is het vroeg genoeg om te melden dat je doof of slechthorend bent. Daarnaast is het belangrijk dat je je brief en cv aanpast aan de specifieke vacature. Als de werkgever vraagt om bepaalde competenties, bijvoor-

beeld nauwkeurigheid en flexibiliteit, geef dan in de brief aan dat je dat bent. Als je uitgenodigd wordt voor een gesprek, bedenk dan voorbeelden waaruit blijkt dat je dat bent. Grote kans dat een werkgever hiernaar vraagt in een sollicitatie-gesprek en het is heerlijk als je dan meteen met goede voorbeelden kunt komen. Voor een werkgever is het belangrijk dat ze zien dat je zin hebt in de nieuwe baan, dus wees enthousiast en laat zien dat jij je goed hebt voorbereid.

Zorg ook dat je zelf de auditieve beperking niet als een belemmering voor de baan ziet. Benoem de voordelen. Werkgevers vertelden ons dat doven en slechthorenden heel geconcentreerd kunnen werken. Ze zijn niet snel afgeleid, ze zijn heel gemotiveerd, kunnen heel goed proeven en zien. Vergaderingen lopen heel efficiënt, doordat ze goed worden voorbereid en er niet teveel afgeweken mag worden van de agendapunten. 'Doordat er meer schriftelijk gecommuniceerd moet worden, hebben wij minder last van miscommunicatie.' 'Voor ons product is het belangrijk dat we zoveel mogelijk mensen bereiken, onze dove werkneemster laat ons op een andere manier kijken en helpt ons met het bereiken van andere groepen mensen.'

Het wordt hoog tijd dat meer werkgevers deze voordelen gaan inzien. Dus draai in gesprekken met de werkgevers de mogelijke nadelen om naar voordelen.

Wat is voor een werkgever belangrijk?

Er zijn in Nederland slechts weinig organisaties die zich speciaal richten op dove werknemers. In de Gelderhorst heb je een streepje vóór als je doof of slechthorend bent en gebarentaal beheerst. De Verbinding, de timmerfabriek in Groningen, is opgericht om dove jonge talenten aan een baan te helpen. Eetlokaal LT in Amsterdam is een leerwerkbedrijf waar dove jongeren in de keuken staan en de bediening verzorgen. Ook Zonline, een organisatie voor 'toegankelijke' zonne-energie is een sociale onderneming en neemt graag dove mensen in dienst. Slechts enkele dove en slechthorende jongeren zullen een baan vinden bij een organisatie die meerdere mensen met een auditieve beperking in dienst heeft. Veelal zal je toch een baan moeten zien te bemachtigen in de 'horende' wereld.

Er komt de laatste jaren meer aandacht voor 'sociale ondernemers' en mogelijk worden bedrijven op korte termijn verplicht om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan te nemen. Maar veel werkgevers hebben nog geen idee wat ze te wachten staat als ze een dove of slechthorende werknemer in dienst nemen. Daarin moet nog veel gebeuren. Om die reden is Grow2work in gesprek met verschillende werkgevers. Wat vinden zij belangrijk om te weten, welke ondersteuning kunnen zij gebruiken? Bovenal focussen we bij Grow2work op de

werkzoekende dove of slechthorende jongere. Laat je capaciteiten zien aan de werkgever en zorg daarbij ook dat je voor jezelf weet welke voorzieningen je nodig hebt en hoe je die kunt regelen. Zorg dat je weet hoe je een (schrijf)tolk regelt, of met welke telefoon je het best met jouw CI kunt bellen. En kan je niet bellen, geef dan aan welke oplossingen je daarvoor hebt gevonden. Stel voor dat het team een aantal gebarenlessen volgt. Vraag, als dat je prettig lijkt, om een mentor die jou geregeld even bijpraat en die samen met jou aandacht blijft vragen voor jouw situatie. Kortom: neem het heft in eigen hand.

Grow2work richt zich voor de duur van dit project op werkzoekende jongeren tot 30 jaar. Is uw zoon of dochter op zoek naar werk? Dan zijn de verschillende bijeenkomsten die Grow2work organiseert zeer de moeite waard. Niet alleen voor het verwerven van kennis, maar ook voor het krijgen van tips, het vergroten van je netwerk etc. Kom eens een kijkje nemen.

Grow2work is een gezamenlijk initiatief van de belangenorganisaties voor doven en slechthorenden (Dovenschap, FODOK, FOSS, JongerenCommissie, NVVS, SH-Jong, Stichting Plotsdoven). Inge Doorn en Martin van de Beek werken samen aan dit project. Meer weten? www.grow2work.nl. Heeft u vragen naar aanleiding van dit artikel? Mail naar info@grow2work.nl.

*Inge Doorn
Martin van de Beek*

Samen sterker in de samenleving

DE BELANGENORGANISATIES IN 10 PUNTEN

De FODOK staat voor belangenbehartiging, voorlichting en lotgenotencontact voor dove kinderen en hun ouders. De FODOK is een 'sterk merk', zowel voor de achterban als voor de buitenwereld (overheid, politiek, dovenonderwijs en -zorg). Maar samen met anderen kunnen we meer bereiken. Daarom werken de zeven belangenorganisaties voor doven, slechthorenden en kinderen met spraaktaalmoelijkheden (en hun ouders) intensief samen, een samenwerking die uiteindelijk moet uitmonden in een formeler verband. Onlangs hebben we met z'n allen de mogelijkheden voor hechtere samenwerking onderzocht. Helaas bleek de Federatie nu nog een brug te ver, maar we werken nog steeds (en steeds meer) samen. De zeven belangenorganisaties hebben immers veel gemeenschappelijke belangen. Daarnaast moeten we efficiënter met ons geld omgaan, nu de structurele subsidie aanzienlijk minder wordt en het werk niet. Zo zijn we recent samen naar een goedkopere locatie in Houten verhuisd. Hiernaast de organisaties met wie de FODOK samenwerkt en hun samenwerkingsprojecten.

De organisaties

1 Dovenschap - www.dovenschap.nl
Dovenschap is de belangenorganisatie van volwassen doven. Dovenschap streeft naar een maatschappij waarin doven als zelfbewuste mensen dezelfde rechten, verantwoordelijkheden, mogelijkheden en levenskwaliteit hebben als iedereen. Maatschappelijke gelijkwaardigheid en toegankelijkheid voor alle doven in Nederland vragen om een erkende status van de Nederlandse Gebarentaal en de daarbij horende Dovencultuur. Erkenning van de Nederlandse Gebarentaal houdt erkenning van de Nederlandse dovingemeenschap in.

2 FOSS - www.foss-info.nl
De FOSS is de Nederlandse Federatie van Ouders van Slechthorende kinderen en van kinderen met Spraak-taalmoelijkheden (esm). De FOSS behartigt de belangen van ouders en kinderen en maakt zich sterk voor verbetering van regelingen en wetten.

Naast belangenbehartiging en voorlichting over bijvoorbeeld de snel veranderende wet- en regelgeving, bestaat het werk van de FOSS uit het organiseren van lotgenotencontact. De FOSS is ook actief in de strijd voor het behoud van de gespecialiseerde hulpverlening en het speciaal onderwijs.

3 JongerenCommissie (of: Stichting Belangen Nederlandse Dove Jongeren) www.jongerencommissie.nl

De JongerenCommissie wil opkomen voor de belangen van dove jongeren tussen 12 en 30 jaar en voor gebarentaal en dovencultuur richting andere organisaties en de overheid. Ook wil zij toegankelijke ontmoetingsplaatsen creëren voor dove jongeren, waar ze in gebarentaal kunnen communiceren en hun netwerk kunnen vergroten. Daarnaast voorziet de JongerenCommissie dove jongeren van informatie en wil zij empowerment en ontwikkeling van dove jongeren bevorderen door ze lezingen en workshops aan te bieden.

4 NVVS - www.nvvs.nl
De NVVS (Nederlandse Vereniging voor Slechthorenden) wil de positie van mensen met welk hoorprobleem dan ook verbeteren en zorgen dat er een goed en genuanceerd beeld ontstaat over het leven met een hooraandoening. Zij wil mensen stimuleren het optimale uit zichzelf en het leven te halen. Waar mogelijk wijst ze daarbij de weg of biedt zij de mogelijkheid met anderen ervaringen uit te wisselen. De NVVS richt zich niet alleen op volwassen slechthorenden, maar ook op mensen met gehoorgerelateerde aandoeningen, zoals tinnitus, Ménière, hyperacusis en brughoektumor.

5 SH-Jong - www.shjong.nl
SH-Jong is een organisatie voor en door slechthorende jongeren die mondeling met elkaar kunnen communiceren, eventueel ondersteund door gebaren of een schrijftolk. 'Wees niet bescheiden in je ambities! Met slechthorend-

heid kun je vrijwel elk levensdoel bereiken dat je jezelf stelt. Deel je ervaringen en oplossingen met andere slechthorende jongeren.' Dat is SH-Jong.

6 Stichting Plots- en Laatdoven - www.stichtingplotsdoven.nl
De Stichting Plotsdoven stelt zich de belangenbehartiging van plots- en laatdoven in ruimste zin ten doel. Reïntegratie en zelfredzaamheid van plots- en laatdoven in de horende maatschappij staan daarbij voorop. De Stichting Plotsdoven informeert en adviseert en geeft voorlichting over plots- en laatdoofheid. Ook heeft zij contactpersonen voor opvang en hulpverlening; zo nodig wordt doorverwezen naar professionele hulpverlening. Daarnaast biedt de Stichting Plotsdoven veel mogelijkheden voor lotgenotencontact.

De samenwerkingsprojecten

7 Grow2work - www.grow2work.nl
Grow2work helpt dove, slechthorende en esm-jongeren met het vergroten van hun kansen op werk. Grow2work biedt uiteenlopende ontmoetingsmomenten en trainingen.
P.S.: Grow2work heeft nog plaats voor werkzoekende jongeren en buddy's. En werkgevers met hart voor de doelgroep zijn ook van harte welkom! Zie ook p. 7.

8 Kwaliteit TeleTolk - www.kwaliteitteletolk.nl

In dit door Dovenschap uitgevoerde project zijn kwaliteitscriteria geformuleerd voor teletolkdienstverleners, teletolken en teletolkgebruikers. Deze zijn opgesteld vanwege de nieuwe bemiddelingsdienst, waarmee doven, slechthorenden, mensen met een spraaktaalbeperking en horenden met elkaar kunnen bellen en spreken in beeld, tekst en geluid. Om zo'n gesprek goed te laten verlopen, is een teletolk nodig, een tolk die op afstand kan worden ingeschakeld. Zie ook p. 18.

9 SamenSterk-project: Doven en slechthorenden: samen sterker in de samenleving

Met subsidie van VWS wordt de gezamenlijke belangenbehartiging opgepakt in de zeven onderwerpen hieronder, die altijd al tot het takenpakket van de zeven organisaties hoorden en waarover wij veel expertise in huis hebben:

a. Onderwijs:

In dit kader wordt gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs, met name op de aspecten taalvisie, sociaal-emotionele ontwikkeling en veilige schoolomgeving, uiteraard in samenhang met de komst van Passend Onderwijs.

b. Zorg:

Dit deelproject richt zich op de informatievoorziening over onze doelgroepen binnen de Wmo en op kwaliteitscriteria voor

Randhoeve 221 in Houten, de nieuwe locatie van de belangenorganisaties voor doven en slechthorenden.

voorzieningen voor MG-doven, waarbij gebruik wordt gemaakt van de ervaringskennis van onze achterbannen. Zie ook p. 22.

c. Tolkvoorzieningen:

Binnen dit deelproject wordt gewerkt aan een betere kwaliteit van tolkvoorzieningen door tijdig en systematisch signalen van tolkgebruikers op te pakken en te vertalen naar aanbevelingen en verbeterpunten voor tolkvoorzieningen.

d. Hoortoestelverstrekking (zie ook www.hoorwijzer.nl):

Hierbij wordt vanuit cliënt-perspectief bijgedragen aan een betere kwaliteit van verstrekking van audiologische hulpmiddelen, waarmee de positie van gebruikers van audiologische hulpmiddelen wordt versterkt.

e. Cochleaire implantatie (onderdeel van OPCI - www.opciweb.nl):

OPCI wil de positie versterken van mensen (volwassenen, kinderen en hun ouders) die een Cochleair Implantaat (CI) dragen of overwegen om een CI te nemen, door op gestructureerde wijze het gebruikersperspectief in kaart te brengen en te vergelijken met de geleverde zorg.

f. Telecommunicatie en spoedeisende hulp (voortzetting van SIGNAAL - www.toegankelijk.nu):

SIGNAAL wil de maatschappelijke participatie van doven en slechthorenden versterken door een lobby voor betere voorzieningen op het gebied van telecommunicatie en spoedeisende hulp.

g. Ondertiteling (voortzetting van SOAP! www.ondertiteling.nu):

SOAP! (Samenwerkingsverband Ondertitel Alle Programma's!) houdt zich bezig met de kwaliteit van de ondertiteling van Nederlandstalige televisieprogramma's, film, video, enzovoort.

10 Vrijwilligers, professionals en geld

De belangenorganisaties hebben bijna allemaal betaalde mensen in dienst, waarmee de continuïteit van het werk gewaarborgd is. Toch kunnen de organisaties niet zonder vrijwilligers. De besturen bestaan uit vrijwilligers, nagenoeg allemaal afkomstig uit de doelgroepen. En natuurlijk zijn er nog veel meer vrijwilligers actief op tal van terreinen. Vrijwilligers en professionals hebben elkaar nodig. En belangenbehartiging, voorlichting en lotgenotencontact zullen altijd noodzakelijk blijven. De belangenorganisaties spelen op alle fronten een belangrijke rol: zorg- en onderwijsaanbieders, overheid en politiek en in toenemende mate de zorgverzekeraars kunnen niet zonder ons. Des te merkwaardiger is het daarom dat de subsidies voor onze organisaties alleen maar afnemen.

Mariën Hannink

COLUMN DICK

EUDY CHILDREN CAMP 2013

Dick de Bruijn (26) is doof en woont in Groningen. Dick heeft op een dovenschool gezeten en ging na groep 8 naar het regulier onderwijs. Momenteel werkt Dick als leerkracht op een dovenschool. Hij werkte ook mee aan de FODOK-dvd *Lezen leuker maken voor dove en slechthorende kinderen en jongeren - met of zonder CI*.

Is een buitenlands dovenkamp alleen weggelegd voor dove kinderen met een dove ouder? Afgelopen zomer was het EUDY Children Camp in Nederland. Dit werd georganiseerd vanuit de JongerenCommissie samen met EUDY. De EUDY (European Union of the Deaf Youth) werkt samen met nationale dovenorganisaties en strijdt voor de belangen van dove jongeren zoals gelijkwaardigheid en emancipatie. Ook worden er kampen georganiseerd waar dove kinderen uit Europa elkaar ontmoeten, elkaars culturen leren kennen en communiceren in de internationale gebarentaal.

Samen met Linde Terpstra en nog vier andere jongeren had ik de eer om het EUDY-kamp in Nederland te coördineren en te organiseren. Het was een geweldig kamp met maar liefst veertig kinderen in de leeftijd van negen tot twaalf jaar uit veertien landen. Zij werden begeleid door dove begeleiders uit eigen land. Ook werden er (dove) vrijwilligers ingezet die hielpen bij de organisatie. Een mooie mogelijkheid voor de kinderen om te leren van dove rolmodellen! Het was indrukwekkend om te zien hoe de kinderen elkaar leerden kennen. Je zag dat ze op de eerste dag veelal vanuit hun eigen gebarentaal communiceerden, naarmate de tijd verstreek ging dit steeds meer de interna-

tionale kant op. Daarnaast zorgde het thema 'teamwork' voor samenwerking: hoe pak je een speurtocht aan?

Tijdens het kamp kwam er een nieuwsgierig vraagje naar voren: hoeveel kinderen zouden een 'link' hebben met de dovenwereld door bijvoorbeeld een doof familielid of een dove familie? Er werd hier en daar wat gevraagd bij de kinderen en leiders en uiteindelijk kwamen we tot een opvallende berekening. Van de 40 aanwezige kinderen hadden er 36 ten minste één dove ouder! Daarbij moet gezegd worden dat van de overige vier kinderen het merendeel Nederlands was.

Dat zette ons wel aan het denken. Zouden ouders van dove kinderen zonder enige 'link' naar de dovenwereld minder snel hun kind op een buitenlands dovenkamp laten gaan? Omdat zij niet op de hoogte zijn van de gebeurtenissen binnen de dovenwereld of omdat deze wereld hen onbekend is? Is het vanwege het 'verre' buitenland? Zouden dove kinderen van dove ouders makkelijker naar dovenevenementen kunnen gaan dankzij de bekendheid en het vertrouwen binnen de dovengemeenschap? Wij kwamen er niet uit. Interessante stof voor een nadere studie...

In ieder geval zijn alle deelnemers met een flinke portie dovenempowerment weer terug naar huis gegaan. Ze hebben plezier gehad, vrienden gemaakt en internationale gebaren geleerd! Nieuwsgierig naar hoe het was op het kamp? Bekijk de lipdub op www.eudy.info/cc2013/

Dick de Bruijn

DE JONGEREN COMMISSIE

Over JC

De JongerenCommissie is de belangenorganisatie voor dove en zwaar slechthorende jongeren (met en zonder CI) van 12 t/m 30 jaar. We organiseren gezelligheidsactiviteiten, geven voorlichting en behartigen de belangen van onze doelgroep. Jongeren kunnen lid worden van JC, ouders en anderen zijn welkom als vriend van JC.

Meer info:

www.jongerencommissie.nl
> Steun JC!

WERELD DOVEN DAG GEBARENFESTIVAL 2013

Wereld Doven Dag (WDD) is een jaarlijks terugkerend evenement voor doven, maar horenden, belangstellenden en mensen die met de dovengemeenschap te maken hebben, zijn ook welkom. De naam 'Wereld Doven Dag' is omdat op dezelfde dag in verschillende landen over de hele wereld 'Wereld Doven Dag' is. WDD vond plaats op 21 september 2013 in de Hogeschool Utrecht. Vanuit de Jongerencommissie heeft de werkgroep WDD dit evenement georganiseerd. De werkgroep bestond uit: Maaïke Ferf Jentink, Judith Vogels, Ulrika Klomp, Mira Geirnaert, Lisa Hinderks, Hans Rovers, Michiel Bouw, Angela van Willenswaard, Manouk van Willenswaard.

Het afgelopen jaar hebben we met onze werkgroep heel hard gewerkt aan het organiseren van WDD. We zijn dan ook heel trots op

het eindresultaat. De doelen van WDD waren: netwerken, kwaliteiten laten zien, kennis uitwisselen en elkaar ontmoeten.

Over ons thema waren we het snel eens: visuele verrijking. Visuele verrijking is voor ons gebarentaal. Gebarentaal verbindt de doven met elkaar. Tegenwoordig hebben veel doven een hoorapparaat of CI waarmee ze geluid kunnen waarnemen of zelfs spraak verstaan. Dat is een goede ontwikkeling. Maar des te fijner om met anderen te kunnen gebaren en genieten van de rust. Gebarentaal is meer dan een taal. Je kunt er zoveel dingen mee doen. Gebarentaal is een deel van onze identiteit, van onze cultuur, van onze historie en van de dovengemeenschap. Waar doven waren, was ook gebarentaal. Wij zijn trots op gebarentaal en daarom wilden we dat promoten op deze WDD. Op onze website stonden filmpjes over de workshops en lezingen in gebarentaal, informatiestands waren visueel toegankelijk voor doven etc. De workshops en lezingen waren in gebarentaal. We hadden extra dingen die de voorgaande WDD's niet hadden, zoals een springkussen voor de kinderen, suikerspin, handlezer en een schilder die ter plekke ging schilderen. Wij jongeren wilden een andere WDD organiseren dan voorgaande jaren. Wij vonden dat

WDD een beetje was ingekakt. We wilden een centrale plek in Nederland, één gebouw i.p.v. verschillende locaties in een stad, veel workshops en lezingen, kunstexpositie, filmhoek, debat, informatiestands, kinderhoek, een studio waar je verhaaltjes in gebarentaal kon opnemen.

Er waren die dag zeker 1.000 mensen aanwezig.

We hebben super veel complimenten gekregen over deze dag. We hadden vijf maanden om WDD te organiseren, terwijl je er normaal minimaal een jaar de tijd voor hebt.

Maaïke:

'Na keihard werken en behoorlijk stressen ben ik nu heerlijk kapot. Het was het waard. Ik ben trots op mezelf en mijn werkgroep dat wij zulk goed werk hebben geleverd! Toen ik hoorde dat niemand WDD

zou organiseren, dacht ik: 'Laat ik me als voorzitter aanbieden want ik heb alle tijd.' Ik was net terug van een jaar reizen, had geen werk en wilde iets bijdragen. Ik

houd van organiseren en vond dit een mooie kans om mijzelf verder te ontwikkelen! Deze WDD heeft mensen geïnspireerd: we moeten voor onszelf vechten en voor onze toekomst van de dovengemeenschap! Als voorzitter van WDD 2013 ben ik heel blij dat wij jongeren de kans hebben gekregen om zoiets moois te organiseren. Wij hebben bewezen dat wij iets kunnen! Op WDD waren er zoveel jongeren actief als vrijwilliger. Jongeren zitten niet alleen te luieren op de bank, te internetten of tv te kijken. Ik hoop dat mensen beseffen dat er jongeren zijn die heel actief en serieus zijn. Als oudere doven ons geen kansen geven, wie gaat dan ooit hun opvolger zijn? Steun ons en bied ons gelegenheid om ervaringen op te doen! Jongeren zijn de toekomst!'

Judith:

'De werkgroep wilde met deze dag de kracht van de dovengemeenschap laten zien, en dat is goed gelukt. Overal waren talenten en kwaliteiten zichtbaar, kennis werd uitgewisseld, er werd genetwerkt en mensen ontmoetten nieuwe mensen. Toen WDD op z'n einde liep, kwam alle ontlading van het hele proces, stress, voldoening, dankbaarheid en trots. Ik

ben zoooooo ongelofelijk trots op onze werkgroep, op de vrijwilligers en vooral op de dovengemeenschap. Want zonder hen hadden we geen kunstexpositie, geen workshops, lezingen en geen drukbezochte informatiekraampjes. Zonder hen hadden we geen bezoekers.

Als de dovengemeenschap, dovencultuur, dovengeschiedenis en gebarentaal weer worden bedreigd door buitenaf, kunnen wij terugdenken aan deze dag en de kracht van de dovengemeenschap. Wij zijn rijk, getalenteerd en vooral krachtige mensen. Ik ben heel blij dat ik WDD heb mogen medeorganiseren. Ik heb veel geleerd over mezelf en over organiseren. Ik adviseer elke jongere om ook 1x iets te organiseren. Een evenement is een grote leerschool!'

Hans:

'WDD was goed geslaagd! Het was een unieke ervaring om het te mogen organiseren! Wij hebben genoten van de kinderhoek, workshops, lezingen, informatiekraampjes en kunstexpo. Geweldig!! Ik zelf heb er ook veel van geleerd. Bedankt vrijwilligers!'

Judith Vogels

Deze rubriek bevat korte berichten over wat er binnen (en buiten) de FODOK speelt. In veel gevallen vind je op onze website www.fodok.nl meer informatie.

LEDENAVOND SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING EN WEERBAARHEID

Op 6 november organiseerde de FODOK een ledenavond, in de Prof. Groenschool in Amersfoort. Ilse Jobse, NGT-docent en Praktisch Pedagogisch Gezinsbegeleidster bij De Riethorst en zelf doof, vertelde over de positie van dove kinderen in het gezin. Kinderen hebben vaak het gevoel te kort te schieten in de ogen van hun ouders. Jobse gaf tips over wat je als ouder kunt doen om je kind te laten zijn wie hij of zij is. Ouders gaan door een rouwproces en moeten proberen hun kind beide werelden mee te geven, die van de doven en die van de horenden, vindt Jobse. Er was veel uitwisseling en er kwamen veel persoonlijke ervaringen naar boven bij de aanwezige ouders. Ilse verwees naar het You Tube-filmpje van D-PAN, *Deaf Performing Artists Network*, *Waiting on the world to change* (www.youtube.com/watch?v=hKnF9CCYQPQ), waarin de misvattingen over doofheid en de succesverhalen de revue passeren.

GEEN THEMADAG VAN FODOK EN JC, WEL EEN PASSEND ONDERWIJS DAG OP ZATERDAG 22 MAART 2014

De komst van Passend Onderwijs houdt de gemoederen van velen bezig. Daarom heeft de FODOK besloten in plaats van een 'gewone' themadag met de JongerenCommissie een speciale *Passend Onderwijs Dag* te organiseren, samen met FOSS, JongerenCommissie en SH-Jong. Deze dag zal plaatsvinden op zaterdag 22 maart. Houd de FODOK-website in de gaten!

VERSCHENEN: FODOK-KEUZELIJST 12

Dit jaar verscheen de twaalfde FODOK-keuzelijst, met veel beschrijvingen van boeken die interessant en toegankelijk zijn voor dove (en slechthorende) kinderen en jongeren. (€ 7,50; leden € 6,-). Tip: op www.fodok-keuzelijst.nl kunt u op allerlei manieren zoeken naar leuke en toegankelijke boeken!

Momenteel wordt alweer gewerkt aan een dubbeldikke FODOK-keuzelijst 13.

LEESBEVORDERING: WAT KUN JE VAN DE FODOK VERWACHTEN?

De FODOK verzorgt ouderavonden en workshops en maakt folders over leesbevordering ten behoeve van dove en slechthorende kinderen. En Van Tricht uitgeverij geeft, in nauwe samenwerking met de FODOK, jaarlijks drie titels uit in de Troef-reeks, toegankelijk en aantrekkelijk voor 12+. Deze FODOK-activiteiten en de jaarlijkse Leesvertelwedstrijd worden gesubsidieerd door het ministerie van OCW. Ook voor de komende vier jaar hebben we weer subsidie aangevraagd. Die hebben we voor 2014 toegekend gekregen, waarmee we de huidige activiteiten in elk geval in 2014 kunnen voortzetten.

IN GESPREK MET PVDA-KAMERLID ROELOF VAN LAAR

Eind juli sprak een groepje ouders van dove kinderen, inclusief twee FODOK-bestuursleden, met PvdA-kamerlid Roelof van Laar. Hij kwam recent als vervanger in de Tweede Kamer in verband met het zwangerschapsverlof van een kamerlid. Straks volgt hij een vertrekkende collega op. Van Laar heeft een dove zwager en is daardoor meer dan gemiddeld geïnteresseerd in dove mensen. Hij heeft scholen en zorginstellingen bezocht en met veel mensen gepraat. Dat bleek ook uit het gesprek dat wij met hem hadden: hij is goed op de hoogte van wat er in de Dovenwereld speelt. Hij wil de input van alle partijen gebruiken voor een rapport over de positie van doven in de maatschappij en de knelpunten die zij ervaren.

AFSCHEID VAN BESTUURSLID ALEIDA VAN UNEN

Op 24 juni nam bestuurslid Aleida van Unen afscheid als bestuurslid. We hoeven haar enthousiasme niet helemaal te missen: ze zet zich graag nog in voor andere FODOK-klussen!

EEN MEEDENKENDE PATIËNT IS EEN GOEDKOPE(RE) PATIËNT!

Op 15 oktober boden vijftig patiënten-/belangenorganisaties, waaronder de FODOK, de Vaste Kamercommissie voor VWS een Manifest aan, met de titel *Een meedenkende patiënt is een goedkope(re) patiënt*. Hans Bart, directeur van de Nierpatiënten Vereniging Nederland: 'Patiënten kunnen aanreiken waar standaarden en richtlijnen aan moeten voldoen. Zij staan dichtbij de praktijk met hun specifieke aandoening. Zij zorgen dat het Kwaliteitsinstituut het patiëntperspectief echt kan integreren. Dit verdient een betere facilitering en wij vragen u hier een oplossing voor te vinden. Geen zak met geld maar wel concrete mogelijkheden om de achterban te raadplegen en bijvoorbeeld deel te nemen aan richtlijncommissies. Alleen dan is patiëntparticipatie reëel.'

De FODOK en haar zusterorganisaties zijn begin september verhuisd naar een andere (goedkopere) locatie in Houten.

Ons bezoekadres is nu: Randhoeve 221, 3995 GA Houten. Ons postadres, mailadres en telefoonnummer blijven hetzelfde.

BETER TOEGANKELIJKE TELECOMMUNICATIE

Mijn zoontje Bob van 3,5 is heel handig met de iPad van zijn moeder. Hij speelt er grappige en leerzame spelletjes op en bekijkt foto's van familieleden en gezinsuitjes. Nadat ik op Youtube een zoekwoord heb ingetypt, vindt hij zelf andere leuke filmpjes met bijvoorbeeld Piet Piraat. Inmiddels begint Bob te begrijpen dat hij de iPad ook kan gebruiken als communicatieapparaat. Hij vraagt regelmatig of hij mag webcammen met opa en oma of zijn favoriete oom. Meestal wil hij dan even iets laten zien, blaadjes en kastanjes die hij in het park heeft gevonden of een tekening, maar soms vertelt hij hele verhalen. Door recente ontwikkelingen kan Bob opgroeien met gemakkelijke en gelijkwaardige communicatie. In dit artikel beschrijf ik enkele van die ontwikkelingen en leg ik uit welk profijt en plezier Bob hier van kan hebben.

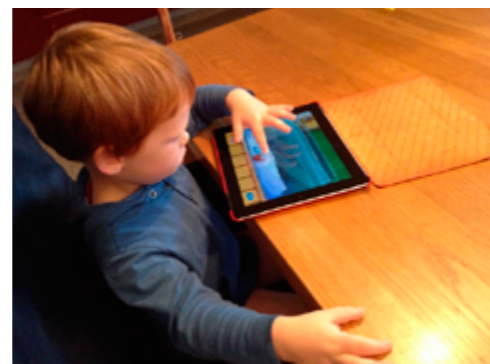
De belangrijkste ontwikkeling is de wijziging van de Telecommunicatiewet in 2011, waardoor op 1 oktober 2013 een nieuwe tekst- en beeldbemiddelingsdienst is gestart: KPN Teletolk. Hiermee kunnen doven, slechthorenden en mensen met een taalontwikkelingsstoornis via een tekstbemiddelaar of een gebarentolk telefoneren met horende personen, instanties en bedrijven. Bob kan, zodra hij wat ouder is, via de telecomtolkdienst zelfstandig in gebarentaal telefoneren met personen die een spraaktelefoon gebruiken. Waar generaties dove mensen vóór hem, sinds de uitvinding van de spraaktelefoon 130 jaar geleden, geen of beperkte toegang hadden tot telefonie, zal hij nooit (hoeven) zeggen dat hij niet kan bellen omdat hij doof is.

Dat lijkt mij van onschatbare waarde voor zijn zelfstandigheid en zijn gevoel van eigenwaarde.

Total Conversation

In de Telecomwet is verder bepaald dat Total Conversation (TC) de technologische standaard wordt van de nieuwe bemiddelingsdienst. TC heeft als groot voordeel dat daarmee gelijktijdig video, spraak en tekst over en weer kan worden verzonden. Daardoor kunnen gebruikers (gelijktijdig) spreken, gebaren en/of typen.

Waarom is er niet voor bijvoorbeeld Facetime van Apple gekozen? Ten eerste werkt dat niet met Real-Time-Tekst (RTT), waarbij tekst meteen letter voor letter wordt verzonden tijdens het typen. Met RTT kan de ontvanger de tekst lezen terwijl er nog wordt geschreven. RTT-telefonie wordt beschouwd als het schriftelijke broertje/zusje van spraaktelefonie. Verder kan Bob niet met een iPad via Facetime

communiceren met iemand met Skype op een Android-smartphone, omdat Facetime en Skype niet interoperabel zijn. Zou KPN Teletolk bijvoorbeeld met Facetime werken, dan zijn alle dove en slechthorende mensen verplicht een iPhone, iPad of Apple-computer aanschaffen. Dat is een beperking van de keuzevrijheid. Terwijl bij spraaktelefonie iedereen elkaar kan bellen ongeacht het merk telefoontoestel of telecomprovider. Daarom heeft de regering voor TC gekozen als standaard voor KPN Teletolk, hiermee kunnen de verschillende merken hardware en software met elkaar communiceren.

Teletolk

Het begrip 'teletolk' is overigens een overkoepelende benaming voor telecomtolken én voor 'tolk op afstand'. Bij telecomtolken faciliteert een tolk of bemiddelaar een telefoongesprek tussen een horende en de dove/slechthorende persoon. De dove/slechthorende gebruiker belt met telefoniesoftware en de horende persoon met een spraaktelefoon.

Bij 'tolk op afstand' is een tolk niet fysiek aanwezig bij de personen waarvoor hij of zij tolkt. De tolk is via communicatieapparatuur met audio, video en tekst verbonden met de personen voor wie hij of zij tolkt. Bij 'tolk op afstand' op afroep kunnen tolken worden opgeroepen voor een tolkopdracht. De tolkgebruiker kan op ieder gewenst moment gebruikmaken van een tolk die stand-by staat om meteen de tolkopdracht uit te voeren. Bij 'tolk op afstand' op afspraak vraagt iemand de tolk tevoren aan. De tolkopdracht wordt afgesproken op een vooraf bepaalde datum en tijd.

Het gebruik van 'tolk op afstand' is de laatste jaren flink gegroeid. Dove mensen maken regelmatig gebruik van Skype, Facetime of andere tekst- of beeld applicaties om via een tolk met mensen te communiceren. Dan moeten de tolk en tolkgebruiker wel steeds hetzelfde communicatiemiddel gebruiken. Is het daarom niet veel slimmer om ook TC te gebruiken voor 'tolk op afstand'-diensten, net als voor de telecomtolkdienst? Je hebt dan namelijk genoeg aan één communicatieapparaat voor alle vormen van teletolken. Tolknet biedt tolkgebruikers al langer de mogelijkheid om via haar

online bemiddelingsprogramma Tolkmatch een tolk aan te vragen. Sinds afgelopen zomer kan een tolkgebruiker met Tolkmatch, waarin TC is verwerkt, ook een 'tolk op afstand' op afspraak aanvragen en gebruiken. Straks krijgt Bob zijn eigen tablet met TC-software en natuurlijk leuke spelletjes en Youtube.

Kwaliteit

Bob kan zelf nog niet vertellen wat hij nodig heeft van de teletolkdiensten. Wel belangrijk is dat (nieuwe) teletolkdiensten vraaggericht worden vormgegeven en dat zij voldoen aan de eisen die dove en slechthorende gebruikers daar zelf aan stellen. Daarom is Dovenschap in 2012 het project Kwaliteitscriteria Teletolk (KTT) gestart. De kwaliteitscriteria zijn opgesteld op basis van onderzoek en input van tolkgebruikers en tolken en beschrijven wat er volgens tolkgebruikers nodig is om een goede kwaliteit van teletolkdiensten te garanderen. Zo is bijvoorbeeld vastgelegd hoe en welke webcamera een helder en scherp beeld geeft. Dat de tolk zorgt voor goede belichting en een training volgt om te leren omgaan met de apparatuur. En dat de telecomtolkdienst alle diensten mogelijk moet maken die met spraaktelefonie ook mogelijk zijn. Met de kwaliteitscriteria kunnen de nieuwe teletolkdiensten de wensen van gebruikers direct in de praktijk toepassen. De criteria zullen uiteindelijk leiden tot teletolkdiensten die een gelijkwaardige(r) deelname van doven, slechthorenden en mensen met een spraak- en/of taalbeperking aan de samenleving bewerkstelligen. Mensen zoals Bob dus.

De kwaliteitscriteria en meer informatie zijn te vinden op de website: www.kwaliteitteletolk.nl

Wouter Bolier

WILT U DE FODOK FINANCIËEL STEUNEN?

Zoals vele andere belangen- en lotgenotenorganisaties is ook de FODOK de afgelopen jaren erg gekort op de subsidie die we ontvangen van de overheid. Natuurlijk zijn we blij dat we nog steeds een subsidiebedrag ontvangen, want samen met de projectsubsidies stelt ons dat in staat het FODOK-bureau in stand te houden.

Dat bureau, beter gezegd, de (beleids-) medewerkers Mariën Hannink, Inge Doorn, Martin van de Beek en Herriët van Petegem, is van onschatbare waarde voor het werk van de FODOK. Zij maken het mogelijk dat de FODOK de vinger aan de pols kan houden bij onderwijs- en zorgaanbieders, recente ontwikkelingen op het gebied van CI kan bijhouden, ouders en docenten kan helpen het leesplezier van dove kinderen te stimuleren, aandacht kan vragen voor de MG-dove kinderen, ouders kan ondersteunen. Het bestuur alleen zou de hoge kwaliteit van het FODOK-werk nooit kunnen vasthouden, naast hun eigen banen. Het is bijvoorbeeld praktisch onmogelijk om mensen van reguliere instanties te spreken in de avond, buiten de reguliere werktijden.

Sinds kort mag de subsidie van VWS niet meer gebruikt worden voor belangenbehartiging. Gelukkig nog wel voor lotgenotencontact en informatievoorziening. Maar het behartigen van de belangen van (ouders van) dove kinderen is nu juist een van de speerpunten van de FODOK! Daarvoor zijn we opgericht!

De uren die onze medewerkers aan belangenbehartiging besteden, moeten we dus uit eigen middelen betalen. De contributie van onze leden is daarvoor niet voldoende. Gelukkig heeft de FODOK behalve leden ook donateurs. En we zijn heel erg blij met elke bijdrage!

Maar misschien wilt u eens nadenken over een (periodieke) schenking, of kent u in uw omgeving iemand die de FODOK een warm hart toedraagt?

Schenken of nalaten

U kunt, naast een eenmalige gift, ook notarieel schenken of de FODOK in uw testament opnemen als erfgenaam of als legataris. Voor het vastleggen in uw testament dient u een notaris te bezoeken. De notaris kan u informeren over de mogelijkheden.

Periodiek schenken

U kunt ook kiezen voor een periodieke schenking. Op deze manier schenkt u de FODOK gedurende vijf jaar een bedrag (minimaal 100 euro per jaar) met een groot fiscaal voordeel. Bij normale schenkingen is er pas sprake van een fiscaal voordeel wanneer u tussen de één en tien procent van het bruto jaarinkomen schenkt. Maar wanneer u uw schenking voor vijf jaar vastlegt, geldt dit fiscale voordeel ook voor u. Afhankelijk van uw inkomen krijgt u 34 tot 52 procent van de schenking terug.

Op dit moment is het nog nodig de periodieke schenking vast te leggen in een notariële akte, maar dat verandert per 1 januari 2014. Dan kan de schenking worden vastgelegd in een 'onderhandse akte' en is er geen notaris meer nodig.

Wilt u dit jaar nog een periodieke schenking regelen, dan kan dat heel makkelijk via de website van de FODOK. Onder 'FODOK -> FODOK steunen?' vindt u een volmachtformulier. U kunt daar ook berekenen hoe veel u terugkrijgt van uw schenking. Daarnaast is het ook mogelijk uit te rekenen hoeveel u extra kunt schenken om toch jaarlijks op hetzelfde nettobedrag van schenking uit te komen.

Hoe werkt het?

Het regelen van de notariële periodieke schenking gaat heel gemakkelijk. U vult het volmachtformulier op de website in en stuurt dit aan de FODOK. De FODOK regelt de rest voor u. Notarishuis Hoevelaken verzorgt namens de FODOK de notariële akte. Dit is voor u geheel kosteloos. U ontvangt de notariële akte thuis. Gedurende vijf jaar betaalt u aan de FODOK de brutoschenking. Via uw belastingaangifte ontvangt u vervolgens een belastingteruggave over het brutobedrag.

Vanaf 1 januari 2014 is de notariële akte niet langer noodzakelijk. De Belastingdienst zal tegen die tijd op haar site een schenkingsovereenkomst publiceren die u, als belastingplichtige, kunt hanteren. U vult de model-schenkingsovereenkomst van de Belastingdienst in met gegevens over de gift en de begunstigde instelling (de FODOK). Vervolgens vult de FODOK aanvullende gegevens in, stuurt de aangevulde overeenkomst terug aan u en bewaart een kopie in haar administratie. Ook u bewaart de overeenkomst in uw administratie. Als de Belastingdienst ernaar vraagt - moeten beide exemplaren overhandigd kunnen worden.

De periodieke gift is gedurende de looptijd van de schenkingsovereenkomst voor de gever geheel fiscaal aftrekbaar als deze jaarlijks wordt verantwoord in de aangifte inkomensheffing.

De FODOK is door de Belastingdienst aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling. Dit betekent dat de FODOK geen schenk- en/of erfbelasting hoeft te betalen over de ontvangen schenkingen en erfenissen. Bovendien zijn de giften voor u aftrekbaar (binnen de daarvoor geldende regels).

Dankzij een periodieke schenking is de FODOK voor een langere periode verzekerd van een vast bedrag, en dat kan de FODOK goed gebruiken voor die broodnodige belangenbehartiging.

Map van der Wilden

Ouders blijven de waakhond

WAT IS KWALITEIT? DIT VINDEN OUDERS!

In het kader van het SamenSterk-project Zorg (zie ook p. 11) praten ouders van meervoudig gehandicapte dove kinderen en jongeren met elkaar over kwaliteit van woonvoorzieningen. Ze zijn het niet altijd met elkaar eens, maar ze zien duidelijk voor zich wat belangrijk is voor de toekomst van hun kind. 'De ouders blijven de waakhond en proberen dit over te brengen aan degenen die na hen komen', zo beschrijft een van hen de rol van ouders. Hieronder een selectie uit de eerste uitkomsten.

Op tijd beginnen!

Je moet toch wel rond het 12de jaar van je kind beginnen met nadenken over de toekomst van je MG-dove kind. Vanuit school is daar onvoldoende ondersteuning en begeleiding voor, vinden veel ouders. Terwijl juist de school kan helpen met het zoeken naar een woonvorm voor groepen 'gelijk-gestemden': MG-dove kinderen die al op school goed met elkaar kunnen opschieten en min of meer van hetzelfde niveau zijn.

Voor de kinderen en jongeren is logeren een goede mogelijkheid om te wennen aan het leven

zonder ouders. Helaas krijgen de kinderen daarvoor minder snel een indicatie.

Midden in de maatschappij én veilig

Voor de MG-dove bewoners van Centrum Campus Oosterheem (26 bewoners) in Zoetermeer is het een winstpunt dat ze in een stad wonen waar veel meer doven wonen, waar dus meer rekening met ze gehouden wordt en waar ze zich midden in de maatschappij weten. Anderzijds is een veilige omgeving een belangrijke voorwaarde voor deze groep. Mensen in de omgeving moeten de bewoners een beetje in de gaten kunnen houden. Voor sommige MG-dove jongeren zal wonen op een groter terrein daarom de voorkeur hebben.

Kennis moet onderhouden worden

Wie met MG-dove jongeren werkt, moet gebaarvaardig zijn, zeggen alle ouders. Daarnaast moet het personeel ook voldoende kennis van de nevenhandicaps hebben. En bijvoorbeeld op een toegankelijke manier over relaties en seksualiteit kunnen praten. Dat soort kennis draag je niet 1-2-3 over en dat beklijft ook niet zomaar: die moet onderhouden worden. Een instelling als Kentalis zou daarvoor moeten zorgen, met periodieke scholing. En die scholing mag niet vrijblijvend zijn, zeggen de ouders, dat willen ze contractueel vastgelegd hebben!

Het belangrijkste is dat mijn kind goed in zijn vel zit

Geen uitzendkrachten

Ouders pleiten voor meer doof personeel; dat is belangrijk voor de identiteitsvorming van hun kinderen en voor het verder ontwikkelen van de gebarentaal van bewoners en horende collega's. Ouders verlangen ook continuïteit. Dat betekent niet dat er geen personeelwisselingen mogen zijn, maar dat deze goed opgevangen worden

binnen een vaste pool. Geen uitzendkrachten, zeggen de ouders: 'Onze kinderen hebben behoefte aan mensen die weten wie ze zijn!'

Duidelijke afspraken, gelijkwaardige gesprekspartners

Ouders moeten weten wat de instelling te bieden heeft en wat ze mogen verwachten; daar kun je de instelling dan ook op aanspreken. Ouders willen als gelijkwaardige gesprekspartners behandeld worden en goed en regelmatig contact met de Persoonlijk Begeleider hebben. En ze willen korte lijntjes: je moet met de mensen op de werkvloer afspraken kunnen maken, zonder dat deze eerst met hun leidinggevenden moeten overleggen.

Hoe betrokken moet je als ouder zijn?

Met alle bezuinigingen in het verschieft maken ouders zich veel zorgen over de toekomst. Op mijn vraag of ze ooit zouden overwegen om structureel bijvoorbeeld vier uur per week mee te helpen,

reageren ze eigenlijk allemaal afwijzend. Ze willen best af en toe meehelpen (en doen dat doorgaans ook), maar ze vinden dat dat nooit een verplichting mag worden: zij worden immers ook ouder. De ouders van de oudere MG-doven zeggen de basiszorg niet meer terug te willen: 'We hebben al zoveel moeite moeten doen om onze kinderen los te laten!' De moeder van een laag niveau MG-doof kind zegt loslaten erg moeilijk te vinden: 'Wij stellen dat uit totdat wij niet meer kunnen of er niet meer zijn. Familieleden zijn de enigen die meegegaan zijn uit het verleden. In de zorgwereld komen zorgvragers soms meer dan 900 verschillende handen tegen die hun verzorgen. De een komt en de ander gaat.'

Onze kinderen hebben behoefte aan mensen die weten wie ze zijn!

Wel samen zien, niet altijd samen zijn

Ouders zien hun kind liefst samenwonen met bewoners van vergelijkbaar niveau: het moet klikken, ze moeten onderling goed contact kunnen hebben, echt vrienden kunnen zijn. Als het MG-dove kind bij niet-dove bewoners woont, moeten de laatsten ook gebaren(taal) leren, net als uiteraard de medewerkers.

Verschillende niveaugroepen kunnen wel in een groter verband samenwonen: 'Wel samen zien, niet altijd samen zijn', zo verwoorden ouders dit. Ouders onderscheiden dan drie groepen: cliënten met autisme en/of gedragsproblematiek, cliënten met een grote zorgbehoefte, en de groep van een redelijk hoog niveau, ook qua gebaren-gebruik.

En nog veel meer...

Natuurlijk hebben ouders nog veel meer wensen: zinvolle dagbesteding, up-to-date ICT-toepassingen. En: zorg dat onze kinderen blijven leren, pampers niet teveel! Het SamenSterk-project Zorg loopt tot en met 2015. In de loop van de tijd zullen de uitkomsten onder andere op de FODOK-website te vinden zijn.

Mariën Hannink

De foto's uiterst links en uiterst rechts zijn van de kamer van Sander, op de andere foto's zien we Maud aan het werk. Foto rechtsboven: Carré Kentalis Sint-Michielsgestel.

HANDIGE HULPMIDDELEN OP SCHOOL

Solo-apparatuur

De meeste dove en slechthorende kinderen (met hoortoestellen of een Cochleair Implantaat) die naar het reguliere onderwijs gaan, gebruiken solo-apparatuur. Solo-apparatuur zorgt ervoor dat de spraak van de leerkracht direct in het hoortoestel of CI van de leerling terecht komt. In een klas kan de afstand tussen de leerkracht en de leerling groot zijn, waardoor spraakverstaan moeilijker wordt. Bovendien is er altijd sprake van rumoer in een klas. Met solo-apparatuur kan de leerling zich beter concentreren op de spraak van de leerkracht zonder gestoord te worden door allerlei geluiden in de ruimte.

Solo-apparatuur bestaat altijd uit een zender (bij de leerkracht) en een ontvanger (bij de leerling). Er bestaan ontvangers met een halslus. Het geluid gaat dan via inductie (een ringleiding-signaal) naar het hoortoestel of de CI. Daarnaast kun je ook een ontvanger hebben die geïntegreerd zit in het hoortoestel of gekoppeld wordt aan de CI. Deze ontvangers zijn ongeveer zo groot als een topje van een pen.

Natuurlijk is het niet alleen de leerkracht die spreekt in de klas. Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van het Digibord. Daarnaast werken kinderen ook in groepjes en natuurlijk wordt er ook met de computer gewerkt.

De zender van de solo-apparatuur kan bijna altijd verbonden worden aan een Digibord, een TV of een computer. Met een audio-snoetje kan de zender verbonden worden aan de audio-apparatuur. Zo kan de leerling het geluid van deze audio-apparatuur ook goed meekrijgen. Nadeel is dat instructie van de leerkracht niet meer goed gehoord wordt zodra de zender wordt aangesloten op een apparaat.

Gelukkig zijn hier oplossingen voor:

Phonak

Veel kinderen gebruiken solo-apparatuur van Phonak. Dit jaar is een nieuwe serie solo-apparatuur verkrijgbaar: de Roger serie. Als gebruik gemaakt wordt van Phonak Inspiro

of de Roger Inspiro, dan kan een Audiohub aangesloten worden op een Digibord of op andere audio-apparatuur. De Audiohub zorgt ervoor dat het geluid van het Digibord (of andere audio-apparatuur) direct naar de ontvanger van de leerling gaat. De spraak van de leerkracht gaat via de Inspiro-zender ook naar de leerling. Let wel op dat de Audiohub alleen werkt met de Inspiro-zender van Phonak en niet met een andere Phonak-zender zoals de Smartlink.

Een andere optie bij Phonak is om gebruik te maken van 2 Inspiro-zenders. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om een losse microfoon te gebruiken (DynaMic) samen met de Inspiro-zender. Deze microfoon kan makkelijk doorgegeven worden.

Op de website van Phonak zijn allerlei instructiefilmpjes te vinden: www.phonak.com/nl/b2c/nl/products/better-hearing-in-noise/all-roger-products/roger-inspiro.html

Comfort Audio

Naast Phonak heeft Comfort Audio ook de mogelijkheid om meerdere zenders tegelijk te gebruiken met zijn Comfort Digi systeem. Zo kan de leerkracht een zender dragen, terwijl het geluid van het digibord of een leerling die een spreekbeurt houdt ook naar de ontvanger gaat. Comfort Audio heeft meerdere soorten zenders. Bijvoorbeeld een zender die door de leerkracht gedragen wordt, maar ook een zender die goed gebruikt kan worden in een groep (conferentiemicrofoon).

zie ook: www.comfortaudio.com/nl/wp-content/blogs.dir/13/files_mfl/kompguide_trifolder_ci_1207_nl.pdf

Oticon

Oticon heeft ook solo-apparatuur waarbij 2 zenders tegelijk ingezet kunnen worden. Dit heet het Amigo FM systeem.

Op de middelbare school willen leerlingen vaak eenvoudiger solo-apparatuur die makkelijk van het ene lokaal naar het andere lokaal meegenomen kan worden. Elk uur is er weer een andere leerkracht die de zender moet gaan gebruiken. De Phonak-zender Smartlink of Zoomlink wordt vaak gebruikt. Deze zender is ook makkelijk te gebruiken in een groepsbijeenkomst. Binnenkort komt de Roger Pen in Nederland op de markt. Dit is een zender zo groot als een pen. De Roger Pen en de Smartlink hebben beide een bluetoothfunctie en kunnen dus ook gekoppeld worden aan een mobiele telefoon.

Comfort Audio heeft ook mooie oplossingen voor middelbare school of hoger onderwijs. Er zijn meerder soorten microfoons beschikbaar van klein tot groot. Sommige zenders hebben de mogelijkheid om gekoppeld te worden met een mobiele telefoon. Zie voor mogelijkheden: www.youtube.com/watch?v=9LxL_Qf0yog&list=PL1689F59413D80DE6

Karla van der Hoek

VERGOEDINGEN

Solo-apparatuur voor onderwijs wordt vergoed door de zorgverzekering. Het is echter niet altijd mogelijk om zelf solo-apparatuur uit te kiezen. De aanvullende accessoires worden niet standaard vergoed. De zorgverzekering heeft soms een contract met slechts één leverancier en zodoende kan de keuzevrijheid beperkt zijn. Check daarom bij uw zorgverzekeraar of vraag het CI-team of Audiologisch Centrum om advies.

INFOLIO

GOEDOMTEWETEN...

Wil je meer weten over één van de genoemde onderwerpen of heb je zelf een interessant nieuwtje waar ook andere ouders hun voordeel mee kunnen doen? Bel of mail ons: (tekst)tel: 030 - 290 0360 info@fodok.nl Zie ook www.fodok.nl

PAS VERSCHENEN: ZO HOOR IK. EEN KIJKJE IN HET LEVEN VAN JONGE KINDEREN MET GEHOOR-VERLIES

In *Zo hoor ik* vertellen ouders van jonge kinderen met gehoorverlies over hun ervaringen. De openhartige verhalen geven andere ouders, professionals, familieleden en mensen uit de directe omgeving van het kind een verhelderend blik in het dagelijkse leven van gezinnen met een kind met gehoorverlies. Daarnaast geven professionals uitleg over de manier waarop zij deze kinderen de best mogelijke zorg en begeleiding bieden. En delen experts uit het vakgebied hun visie op enkele belangrijke vraagstukken. De interviews zijn aangevuld met toegankelijke informatie over onder andere oorzaken en vormen van gehoorverlies, onderwijs, gebarentaal, dovencultuur en hoorhulpmiddelen.

Onder redactie van Evelien Dirks, Meinou de Vries en Noëlle Uilenburg. Poiesz Uitgevers, Koog aan de Zaan. Prijs € 14,95; te bestellen via www.nsdsk.nl, www.doof.nl en www.bol.com

HANDTHEATER GAAT STOPPEN!

Op zaterdag 2 mei 2015 bestaat Handtheater van 25 jaar! Juist op die dag stopt Handtheater vanwege de bezuinigingen op cultuur, waardoor

men zijn werk niet meer naar behoren kan doen. In 2013 en 2014 wordt het archief van Handtheater uitgezocht en wordt alles van waarde gedigitaliseerd en op een vernieuwde website beschikbaar gesteld aan de Dovengemeenschap en andere belangstellenden. Foto's, professionele registraties van theatervoorstellingen, video-impressies van allerlei activiteiten, beleidsplannen en projectverslagen, scholenprojecten, workshopideeën, scripts, lesbrieven, spelmaterialen, enzovoort kunnen dan gratis worden gedownload. Zie: www.handtheater.nl

WAPPERKIDS LANCEERT NIEUWE DVD ZINGEN MET GEBAREN

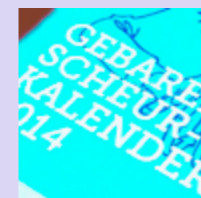
Op de dvd *Zingen met gebaren* zie en hoor

je 20 bekende kinderliedjes. Deze worden door Wapperkids uitgevoerd met gebaren. De dvd is bedoeld voor volwassenen en kinderen en kost € 10. Leer, kijk, luister, zing en gebaar mee, samen met Nienke en pop Julia. Pianist Thijn zorgt ervoor dat de liedjes prettig in het gehoor liggen en iedereen zin krijgt om mee te doen. De liedjes zijn zowel los als achter elkaar te bekijken. De gebaren die worden gebruikt zijn alle afkomstig uit de Nederlandse gebarentaal. Voor meer informatie en het downloaden van de teksten van de liedjes, zie: www.wapperkids.nl

EEN DOVENSTRIPBOEK

Recent verscheen *De wonderere wereld van Doven*, een bijzonder stripboek over Dovencultuur, geschreven en getekend door Doven. Voor € 7,50 te bestellen op www.dwwvd.nl.

GEBAREN-SCHEUR-KALENDER 2014

De Stichting Welzijn

Doven Amsterdam heeft voor 2014 weer een Gebarenscheurkalender uitgebracht. Deze editie heeft de mogelijkheid om via internet ook een videoversie van de getekende gebaren te zien, met behulp van een QR-scanner-app op je smartphone. Alle gebaren die je dan ziet, zijn door jonge Dove vrijwilligers gemaakt. Desondanks is deze kalender goedkoper dan die van 2012: hij is voor € 11 te bestellen op www.swdashop.nl.

VLAAMSE WEBSITE VOOR OUDERS VAN DOVE BABY'S

Op WereldDovenDag werd de website www.Mijnbabyisdoof.be gelanceerd met informatie voor ouders van dove kinderen. Deze website werd ontwikkeld om ouders, familieleden en alle anderen die op een of andere manier betrokken zijn bij de opvoeding van jonge dove kinderen zo ruim mogelijk te informeren vanuit een veelzijdig perspectief op doofheid.

WEBSITE NEDERLANDS GEBAREN-CENTRUM VERNIEUWD

Daar is onder andere te bestellen het recent verschenen boekje *Liedjes zien, zingen en gebaren*. Via www.gebarencentrum.nl.

GEBARENCURSUSSEN VOOR OUDERS OF FAMILIELEDEN VAN DOVE KINDEREN

Is het alweer even geleden dat je gebarenlessen hebt gehad en wil je je gebaarvaardigheid weer op peil brengen? Het Instituut voor Gebaren, Taal & Dovenstudies van de Hogeschool Utrecht biedt belangstellende ouders en familieleden de mogelijkheid om cursussen NGT of NmG te volgen. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden: 1. Je kan aansluiten bij een studentgroep en volgt dan het rooster van deze groep. 2. Je kan deelnemen aan een nieuw te vormen groep. Wil je meer informatie? Heb je vragen? Neem dan contact op met Inge Doorn (FODOK): inge@fodok.nl

COLOFON

FODOKFORUM is het halfjaarlijkse leden- en donateursmagazine van de FODOK - Federatie van Ouders van Dove Kinderen - met of zonder CI

Nummer 9

Redactieadres:
FODOK - Postbus 354, 3990 GD Houten,
onder vermelding van FODOKFORUM
(tekst)tel: 030 - 290 0360
fax: 030 - 290 0380
info@fodok.nl | www.fodok.nl
Bankrekening: ABN AMRO 42.94.74.857
t.n.v. FODOK te Nieuw-Vennep.

Redactie Inge Doorn, Mariën Hannink, Henk Prevaes, Map van der Wilden.

Vormgeving en opmaak Helga Wening van Raan (Studio Hooghalen).

Fotografie Wij bedanken iedereen die foto's beschikbaar heeft gesteld. Foto omslag: Marc Jaspers.

Aan dit nummer werkten ook mee

Martin van de Beek, Wouter Bolier, Dick de Bruijn, Karla van der Hoek, Herriët van Petegem, Joke Schaminee en Judith Vogels.

Druk Koninklijke van Gorcum BV

FODOKFORUM nr 10 verschijnt in het voorjaar van 2014. Daarnaast verschijnt enkele keren per jaar een korte digitale update van FODOKFORUM.

FOTOFOCUS

FILM!

FOTO'S GEZOCHT

Beelden zeggen vaak meer dan woorden of gebaren. Dat geldt ook voor het werk van de FODOK. Help ons daarom een verzameling mooie foto's op te bouwen. Foto's van je kind op school, thuis, op vakantie, op de sportclub, een speciaal moment. Je kind alleen, of juist samen met anderen. Je kunt die foto's onder vermelding van naam en bijschrift mailen naar inge@fodok.nl.

EIGEN INITIATIEF!

De FODOK ontving van Joke Schaminee een linkje met een korte kinderfilm geregisseerd door Marieke Helmus en geproduceerd door haar zoon, André Schaminee. Joke is zelf op latere leeftijd doof geworden en ervaart aan den lijve dat zij veel films, video's en televisieprogramma's niet kan volgen omdat ze niet ondertiteld zijn.

Deze film is gemaakt voor Cinekid in een 48-uurs competitie, waar de zoon van Joke aan meedeed. Zij vroeg hem of hij voor ondertiteling wilde zorgen en dat is de reden dat Nederland nu weer een korte kinderfilm met ondertiteling rijker is! Film bekijken? www.youtube.com/watch?v=FOVMqL2pB6k

Wat zou het mooi zijn als iedereen, net als Joke, in zijn eigen omgeving en op zijn eigen manier aandacht zou vragen voor de behoeften van dove en slechthorende kinderen, jongeren en volwassenen! Dat kan op allerlei gebieden: werk, ondertiteling, tolken bij theateervoorstellingen, gebarencursussen in de klas en nog veel meer. Dan krijgen we het samen voor elkaar dat de wereld stukje bij beetje toegankelijker wordt.

Heb je zelf goede voorbeelden en leuke succesjes meegemaakt of bedacht? Meld ze bij Inge Doorn: inge@fodok.nl.